



SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060202

DOM
2017-06-15
Stockholm

Mål nr
M 1495-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-01-24 i mål nr M 4254-16, se bilaga A

KLAGANDE

St1 Sverige AB, 556308-5942
Box 1029
172 21 Sundbyberg

Ombud: Advokaterna MF och CH

MOTPART

Miljö- och byggnadsnämnden i Kävlinge kommun
244 80 Kävlinge

SAKEN

Föreläggande om att vidta åtgärder på bensinstation på fastigheten XXX i Kävlinge kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1349856

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

St1 Sverige AB har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva Miljö- och byggnadsnämndens i Kävlinge kommun beslut i den del som avser spillzonerna vid drivmedelspumparna.

Miljö- och byggnadsnämnden i Kävlinge kommun (nämnden) har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

St1 Sverige AB har hänvisat till vad bolaget framfört tidigare och har tillagt i huvudsak följande: Det saknas behov av att vidta de av nämnden förelagda åtgärderna. Kraven är inte heller rimliga. Betongsten måste anses kunna vara ett tillräckligt tätt underlag inom spillzonerna. Något särskilt skäl att göra en annan bedömning vid just denna station har inte framkommit. Det har inte gjorts gällande att markbeläggningen vid denna station skulle vara i dåligt skick eller att det i övrigt finns några skäl att anta att det finns en särskild risk för föroreningar i marken vid spillzonen. Därmed måste den aktuella markbeläggningen anses vara tillräckligt tät. Det saknas därför skäl att kräva en ny sådan i enlighet med föreläggandet.

Nämndens föreläggande är formulerat så att det anger ett funktionskrav men däremot inte vilken beläggning som ska användas. Eftersom det råder delade meningar mellan bolaget och nämnden om vilka typer av markbeläggning som kan anses uppfylla kravet på täthet i olika situationer hade det ur bolagets perspektiv inte gjort någon nämnvärd skillnad om föreläggandet hade varit preciserat på ett sådant sätt att det framgick att en viss typ av markbeläggning ska användas.

Nämnden har hänvisat till vad nämnden tidigare har anfört och tillagt att det föreläggande som nämnden har utfärdat är tillräckligt tydligt.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen, som i målet har väckt frågan om föreläggandets tydlighet, anser inte att det finns skäl att ändra mark- och miljödomstolens dom med anledning av utformningen av föreläggandet. Mark- och miljööverdomstolen gör i saken ingen annan bedömning än underinstanserna. Överklagandet ska därmed avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Roger Wikström, referent, tekniska rådet Anna-Lena Rosengården samt hovrättsrådet Birgitta Bylund Uddenfeldt.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.



VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-01-24
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4254-16

KLAGANDE

St1 Sverige AB
Box 1029
172 21 Sundbyberg

Ombud: Jur kand OH

MOTPART

Kävlinge kommun, Miljö- och byggnadsnämnden
244 80 Kävlinge

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Skåne län beslut den 14 september 2016 i ärende nr 505-20312-15,
se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om att vidta åtgärder på bensinstation på fastigheten
XXX, Kävlinge kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 388115

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 130 E-post: vaxjo.tingsratt@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Kävlinge kommun (nämnden) förelade genom delegationsbeslut den 3 juli 2015 St1 Sverige AB (St1) att vid bensinstationen på fastigheten XXX vidta bl.a. följande åtgärder:

- Områden kring drivmedelpumparna ska förses med täta spillzoner där fordon kan stå och tanka. Varje spillzon ska täcka ett område som minst motsvarar drivmedelsslängens längd + en meter. Spillzonens yta ska vara belagd med en mot drivmedlet tät beläggning. Spillzonen ska ha en lågpunkt, utformad så att allt spill inom spillzonen avrinner via brunn till en oljeavskiljare.
- Området där tankfordon står för att fylla på cisternerna ska förses med en spillzon som ska vara anpassad till tankfordonens storlek och ytan ska vara belagd med en mot drivmedlet tät beläggning. Spillzonen ska ha en lågpunkt, utformad så att allt spill inom spillzonen avrinner via brunn till en oljeavskiljare.

Åtgärderna ska uppfyllas snarast dock senast sex månader efter det att verksamheten delgivits beslutet.

St1 överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) som i beslut den 14 september 2016 ändrade nämndens beslut på så vis att sista dag för att utföra åtgärden bestäms till sex månader efter det att länsstyrelsens beslut vunnit laga kraft. I övrigt avslogs överklagandet.

St1 har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

St1 har yrkat mark- och miljödomstolen med ändring av länsstyrelsens beslut ska upphäva nämndens beslut i den del som avser spillzonerna vid drivmedelpumparna.

St1 vidhåller vad som tidigare anförts i målet och vill därutöver anföras i huvudsak följande. Det saknas behov av att vidta de av nämnden förelagda åtgärderna. Kraven är inte heller rimliga.

Inledningsvis vill St1 framhålla att markbeläggningen i spillzonen vid drivmedelspumparna består av betongsten (s.k. sf-sten) och inte av marktegel, vilket länsstyrelsen anger i det överklagade beslutet. Marktegel består av bränd lera och har lägre hållfasthet än betongsten.

Justering av talan

St1 har efter fortsatt undersökning av spillzonerna vid den aktuella stationen funnit att det kan finnas skäl att bygga om spillzonen vid centralpåfyllningen. Enligt St1:s uppfattning finns det brister i lutningen vilket innebär att hela spillzonen bör byggas om. St1 motsätter sig därför inte längre nämndens krav såvitt avser området där tankfordon står för att fylla på cisternerna. Av detta skäl vill St1 justera sin talan på så sätt att yrkandet om att upphäva nämndens beslut nu endast omfattar områdena vid drivmedelspumparna.

Ingen individuell bedömning

Som länsstyrelsen skriver utgör inte SPBI:s rekommendationer bindande normer, men de måste ändå anses utgöra en lämplig utgångspunkt för bedömningen i det enskilda fallet. Rekommendationerna bygger på många års samlad erfarenhet inom branschen av bland annat just nedläggning och sanering av drivmedelsstationer. Trots detta gör inte länsstyrelsen någon prövning av förutsättningarna i just detta fall, utan konstaterar – tvärt emot vad som anges i rekommendationerna – att betongsten inte kan vara en tät beläggning. Det är uppenbart att det inte har skett någon individuell bedömning av behovet av utredning eller åtgärder i det enskilda fallet.

Den åberopade utredningen

Förutom att länsstyrelsen underkänner SPBI:s bedömning av vad som utgör en tät beläggning, utan att särskilt utförligt redogöra för varför denna bedömning skulle

vara felaktig, tycks inte länsstyrelsen ha beaktat vad St1 anfört om risken för föroreningar eller St1:s egna utredningar i målet. Det är riktigt som länsstyrelsen anger att utredningen avser en annan fastighet. Syftet med att bifoga resultatet från utredningen var emellertid inte att visa att markbeläggningen vid just dessa spillzoner är täta, utan att visa att betongsten visst kan utgöra en tillräcklig tät beläggning. St1:s uppfattning är att resultatet visar att betongstenen i det fallet var tät. Det innebär att det inte är möjligt att rent principiellt avfärda betongsten som tätt underlag, vilket länsstyrelsen gör i det överklagade beslutet. Inte heller har länsstyrelsen gjort någon egen bedömning av den utredning som St1 bifogat utan endast hänvisat till mark- och miljödomstolens bedömning.

Ingen misstanke om föroreningar

Det har inte framkommit någon särskild misstanke om att marken vid spillzonen skulle vara förorenad. Den naturliga åtgärden, om det hade funnits en misstanke om att markbeläggningen inte är tillräckligt tät, vore att be verksamhetsutövaren att inkomma med underlag som styrker att markbeläggningen är tät. Vare sig nämnden eller länsstyrelsen har dock gjort gällande att det finns något som tyder på att föroreningar av den underliggande marken har skett. St1 har kunnat konstatera att ett antal av stenarna i markbeläggningen är i dåligt skick och avser därför att byta ut dessa. Enligt St1:s uppfattning är denna brist dock av så liten betydelse att det inte finns skäl att misstänka att marken har blivit förorenad i samband med tankning. Inte heller har det skett några spill eller olyckor som kan ha orsakat en förorening. Därmed saknas behov att vidta de av nämnden förelagda åtgärderna vid drivmedelspumparna.

Den principiella frågan om betongstenens täthet

Skulle mark- och miljödomstolen vid en bedömning av markbeläggningen vid denna station finna att det finns skäl att åtgärda markbeläggningen, är det viktigt att det görs en åtskillnad mellan frågan om betongsten kan utgöra tillräckligt tät markbeläggningen och om markbeläggningen vid just denna station ska anses vara tillräckligt tät eller inte. Enligt St1:s uppfattning innebär inte ett eventuellt åtgärdsbehov vid denna station att det är visat att betongsten inte kan vara

tillräckligt tätt underlag. Som den av St1 redovisade utredningen visar finns det inte skäl att anta att betongsten i sig inte kan utgöra en tät beläggning. Länsstyrelsens och nämndens motsatta uppfattning bygger till skillnad från St1:s bedömning inte på någon utredning eller erfarenhet av förekomst av föroreningar vid spillzoner med denna utformning. Det finns därför inget stöd för att påstå att beläggningen inte skulle vara tillräckligt tät.

Rimlighetsavvägning

Med hänsyn till kostnaderna för en ombyggnad och att den marginella miljönytta som åtgärden skulle medföra kan föreläggandet slutligen inte anses rimligt.

Nämnden har i yttrande anfört i huvudsak följande. Både länsstyrelsen och nämnden hänvisar till SPBI:s rekommendationer i sina beslut, men till skillnad från St1 har man inte bara utgått från vad som gäller befintliga stationer utan vad som SPBI rekommenderar för nya stationer, i utgåvan som trycktes för åtta år sedan. I SPBI:s rekommendationer tas då inte betongsten upp som en tät beläggning för spillzonen runt mätarskåp.

Av miljöbalkens allmänna hänsynsregler framgår att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

Nämnden anser inte att de yrkanden som framförts i överklagandet på något sätt fråntar St1 skyldigheten att vidta förebyggande åtgärder i enlighet med de krav de allmänna hänsynsreglerna ställer på verksamhetsutövare. Inte heller kan kostnaden bedömas orimlig i förhållande till miljönyttan. Enligt rekommendationerna från SPBI kan inte betongsten betraktas som bästa möjliga teknik på en spillzon och bör därför bytas ut.

I övrigt har nämnden inget att tillägga utan hänvisar till tidigare beslut i ärendet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen framhåller inledningsvis att det i samband med sammanträde och syn i mål M 3012-16, framkom att förutsättningarna vid bensinstationen på fastigheten XXX alltså är densamma som vid bensinstationen på fastigheten Löddeköpinge 14:10 som är föremål för prövning i mål M 3012-16.

Vad målet gäller m.m.

Vad mark- och miljödomstolen har att pröva i förevarande mål är om det är rimligt att St1 ska förse området kring drivmedelspumparna med täta spillzoner där fordon kan stå och tanka vid bensinstationen på fastigheten XXX.

Rättslig reglering m.m. framgår av länsstyrelsens beslut. Härutöver kan nämnas att av 2 kap. 1 § miljöbalken framgår att vid tillsynen enligt denna balk är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Både St1, nämnden och länsstyrelsen har hänvisat till SPBI:s rekommendationer för bensinstationer, utgåva 2, från den 8 december 2009. Av dessa framgår det att spillzonen vid en befintlig bensinstation ska ha en lågpunkt som är ansluten till oljeavskiljaren och ha en tät beläggning. Med tät beläggning menas i detta fall betong, betongsten eller asfalt.

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att SPBI:s branschrekommendationer inte är rättsligt bindande eller utgör någon vägledning för tillämpningen av miljöbalkens allmänna hänsynsregler, men att de kan fungera som vägledning i samband med teknisk utformning av bensinstationer i syfte att skydda miljön. Nämnden har anfört att man inte bara utgått från vad som gäller för befintliga stationer utan även vad SPBI rekommenderar för nya stationer mot bakgrund av miljöbalkens krav på bästa

teknik. Mark- och miljödomstolen kan dock konstatera att det i detta fall rör sig om en befintlig bensinstation belägen på fastigheten XXX.

Den befintliga markbeläggningen vid spillzonen på bensinstationen består av betongsten. Av handlingarna i målet, samt med beaktande av vad som framkom i samband med sammanträde och syn i mål M 3012-16, går det att konstatera att betongstenarna är lagda omlott mot varandra. Mark- och miljödomstolen betvivlar inte att betongsten som material kan anses utgöra en tillräckligt tät markbeläggning vid en spillzon, men vad som däremot är problematiskt ur miljösynpunkt är det utrymme som uppstår mellan betongstenarna eftersom det föreligger risk för att miljöfarlig vätska kan tränga ned i fogarna mellan de lagda stenarna. St1 har hänvisat till en utredning som St1 vidtagit gällande betongstenens täthet på fastigheten Pumpen 2 i Skövde kommun. Utredningen har varit uppe för prövning i Mark- och miljödomstolen i Vänersborg den 7 juli 2014 i mål M 1936-14, som bl.a. konstaterade att St1 inte med tillräckligt stor tillförlitlighet visat att fogarna var täta eller att erforderliga skyddsåtgärder vidtagits som medför att tät beläggning på spillzonerna uppnåtts. Mark- och miljödomstolen gör samma bedömning i detta mål. St1 har således inte visat att underlaget är så tätt som kan jämföras med helgjuten betong. Det aktuella underlaget kan således inte anses utgöra bästa teknik.

I samband med tankning föreligger det generellt sett alltid en risk för att spill kan uppkomma. Även om ett mindre spill av bensin snabbt dunstar är hanteringen omfattande och innefattar även dieselolja och E85. Vidare konstaterar domstolen att fråga om en obemannad automatstation där möjligheterna att upptäcka och manuellt åtgärda spill är begränsade. St1 har anfört att den miljönytta som skulle uppkomma till följd av nämndens föreläggande inte står i rimlig proportion i förhållande till de kostnader som åtgärden skulle medföra för bolaget. Av handlingarna i målet framgår det att kostnaderna för de förelagda skyddsåtgärderna skulle uppgå till cirka 300 000 kronor.

Nämndens föreläggande utgår från att verksamhetsutövaren ska vidta försiktighetsåtgärder i syfte att förebygga en eventuell framtida markförorening. I

förhållande till de krav som regelmässigt och enligt praxis ställs vid förvaring och hantering av kemikalier i annan miljöfarlig verksamhet anser mark- och miljödomstolen med beaktande av försiktighetsprincipen och kraven på bästa teknik i 2 kap. 3 § miljöbalken att den befintliga markbeläggningen inte kan anses uppfylla det täthetskrav som bör ställas enligt miljöbalken på markbeläggningar vid spillzoner kring drivmedelspumpar. Det är inte visat att kostnaderna för anläggning av tätt underlag med oljeavskiljare skulle vara orimliga. Mark- och miljödomstolen instämmer således i underinstansernas bedömning. Bolagets överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 14 februari 2017.

Anders Enroth

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Enroth, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Linnea Wictorsson.